Kilenczedik évfolyam. 282-ik szám. Kolozsvártt, 1879. csütörtök deczember 11.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak.
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Volgler (Vallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasensteinés Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod. Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Fő u. 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesebb czikkek dijaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, deczember 10.

(?) A kisérlet, melylyel a közjogi ellenzék hazarészünkben, egy közlöny megindításával, állást akar foglalni, ugy tetszik nekünk, épen ellenkező eredményt fog előidézni, mint a melyet általa czéloznak.

Tagadhatatlan, hogy az elégedetlenség mind mélyebb gyökeret ver a népesség kebelében. Az ismétlen szükségessé vált indemnity, a bár igazságos alapokra fektetett, de mindazonáltal újabb terheket megállapitó új adónemek, kezet fogva a természet által ugyancsak mostohává formált termő-évvel, nem igen alkalmasak arra, hogy az amugy is borult láthatáru Európában ragyogó kilátásokat nyujtsanak az állam polgárainak.

Ilyenkor mind általánosabbá válik az apathia, a tetterő elpetyhüdik s bizonyos közöny uralkodik a kedélyek fölött, mint a német népmese erdejében az álom, mely minden belépőt azonnal elnyomott.

Új eszmékre, újan kitűzött czélokra volna szükség, hogy legyen megint valamely érdek, melyért küzdeni érdemes volna. Mint történt 1865-ben, a midőn inséges évek, nemzetközi bonyodalmak s számításaikban megcsalódott remények már-már minden kiutat elzártak a sokaság szemei elől s mind általánosabbá vált a közügyek iránti közöny, mignem ama teremtő szellem megadta az új jelszót s az előbb mindenről lemondott nemzet új lelkesedésre, új erőkifejtésre szedte össze magát.

S amaz egy új jelszó világtörténelmi új alakulásnak adott lételt.

A mai helyzetet sokban hasonlithatjuk a most tizennégy évivel. Ma is terhes a levegő nemzetközi bonyodalmak csiráival, ma is fokozza a természet mostohaságát a fokozott állami szükségek felcsigázott fedezetének kényszere s az önző czélok uralkodóvá vált hajhászata ma is alig enged némi kis tetterőt szabadon a közügyek szolgálatára.

S ekkor csendül bele a nagy hallgatásba a közjogi ellenzék kurjantása — igérve: mit? a nagy Meseország megvalósitását.

Ezeket az igéreteket volt módja a nemzetnek tizenkét esztendő lefolyása alatt ismét és ismét hallani, a nélkül, hogy bár az új föltalálási forma tetszetősebb, kinálatosabb alakot tudott volna az igéreteknek adni.

S valamint elején nem, most sem számithatnak az igérettevők számitásba jöhető visszhangra.

Az erdélyi részek intelligentiája — s mi meglehetősen hozzá vagyunk szokva, hogy az intelligentia legyen az útmutatónk — sokkal sanyarubb iskoláját járta végig az életnek, hogysem koczkázatos vállalkozásokra hajlandó lehetne. Évszázakon át kicsiny nyereségeket ha látott s a nagy igéretek már azért is ámitásoknak tünnek föl előtte.

Az élet tapasztalatai által kijózanitott ember nem szereti a nagy ugrásokat a következtetésekben s a tényleges és az igért állapotok közti nagy különbségek lehetőségét legalább valószinűvé akarja téve látni. S a kicsiny tömegekben élő, kicsiny anyagi erőkkel rendelkező erdélyrészi magyarság hogyan tarthassa valószinűnek, hogy a real uniót, a közös ügyeket, birodalmi hadserget egykét rajongó szép szakála kedveért s által csak amugy hamarosan át lehessen alakitani személyes unióvá, elkülönitett s teljesen független és önálló diplomatiavá, hadsereggé?

Mert kicsiny bajok özöne nyomja, el nem hiheti a nagy szavak embereinek, hogy ezeken egy ujság levegőben járó czikkeivel s nehány János pap országában élő ember tiráda ival segiteni lehessen, mikor látja, keservesen tapasztalja saját magán, hogy földjét turva, véres verejtéket izzadva, futva-fáradva, kérve-könyörögve sem tud bár egyet a kicsiny bajok közül megorvosoltatni...

Nem a világot uj ábrázatra teremtő, nagyszabásu nemzetközi politika, nem elméletek vesszőparipáján lovagoló akrobaták, czirkus hősök szem nem látott, fül nem hallott igérgetése, hanem a mindennapi élet apró — de örömükben elnyomó — bajain segitő programm az, a mire az erdélyi részek népességének szüksége van.

A birtok-viszonyok gyors és kielégitő rendezése; az ipar- és közlekedési viszonyok javitása; az adóképesség fokozása; az elemi csapások elháritása; az igazságügyi állapotok biztos alapokra fektetése — ez az, a mi nekünk kell s ezeknek a kézzelfogható előnyöknek reményét többre becsülnők minden utopisticus igérgetések ködképenél, melyekben talán az sem hiszen, a ki — a szép beléptidij mellett — a szini előadást rendezi.

S mert a nagyhangu falragaszok és a valóság között oly ég s föld a különbség, a közönség sem a trombita harsogással megnyitott bódéba nem fog bemenni, sem átöröklött apathiáját le nem vetközi, hanem él egyik napról a másikra, tettereje fogyván, reménye apadván, s inkább ragaszkodik az ismert bajokhoz, mintsem ismeretlen koczkázatokba bocsátkozzék . . .

A védtörvény javaslatot hétfőn tárgyalás alá vette az osztrák felsőház bizottsága s miután Horst miniszter beszédet tartott, melyben hangsulyozá a hadsereg eddigi létszáma sértetlen fentartásának szükségét, a bizottság egyhangulag elhatározta a javaslatnak változatlan elfogadását.

—

A mi a delegaciók összehivását illeti, erre nézve, mint egy bécsi lap irja: hétfőn délután 4 órakor Bécsben közös minisztertanács volt, melyben elhatároztatott, hogy e hó 15—16-ikára hivasssanak öszeze a delegácziók s miután az indemnityt két hóra meg fogják szavazni, haza bocsáttatnak és csak január második felében fognak ismét összeülni, mivel valószinűnek tartatik, hogy addig az osztrákoknál a véderőjavaslat végleges en el lesz intézve.

A képviselőház pénzügyi bizottsága.

Hétfőn délelőtt 10 órakor tartott ülésében, melyben a kormány részéről jelen volt Trefort Ágoston közoktatási miniszter, folytatta az 1880. évi államköltségvetés tárgyalását.

Tárgyalás alá vétetik a valiás és közoktatási miniszterium költségvétése.

Kautz Gy. előadó felszólalása után, ki az állam mostoha pénzügyi viszonyai mellett sem képes ezen budgetben lényegesen leszállitható tételt találni, sőt ellenkezőleg némely tételnél igen óhajtandónak találná — ha lehetséges volna — nagyobb összeggel előirányozni, a bizottság általánosságban elfogadta a költségvetést, mely

rendes kiadásokra	4.385,437 frt.
nyugdijakra	82,000 „
átmeneti kiadásokra	30,670 „
és beruházásokra	46,400 fo-

rintot irányoz elő 430,857 frt bevétellel szemben.

A t, czim (központi igazgatás) 198,551 frt kiadással és 42,085 frt bevétellel észrevétel nélkül fogadtatott el.

A 2. czimnél (tanulmányi ügyek igazgatósága Wahrmann M. a tanfelügyelőket illetőleg megjegyzi, hogy minden hivatalnál, de leginkább a tanfelügyelőségnél károsnak és veszélyesnek tartja oly egyének alkalmaztatását, a kik zilált anyagi viszonyaik miatt nem képesek megfelelni kötelességeiknek, mire Trefort miniszter azt feleli, hogy elismeri a megjegyzés igazságát és eddig is, a hol orvoslásra volt szükség, azt nem mulasztotta el.

Helfy I. egyáltalában eltörülteni óhajtaná a tanfelügyelőségi intézményt, s annak teendőit a törvényhatóságokra szeretne bizatni.

Trefort miniszter ezt a jelen viszonyok mellett nem tartja lehetségesnek, de azt hiszi, hogy költségkimélést sem érnénk el vele, mert a törvényhatóságoknak költségeit szaporitanók.

Hegedüs Sándor nem óhajtaná a törvényhatóságokra bizatni e teendőket, mert azok ugy is nagyon el vannak foglalva; de egyébkint is a tanügy csak ott fejlődhetik, a hol azt kizárólag szaktérfiak kezelik.

Dániel Erő szintéa nem tartja a mostani viszonyok mellett megváltoztathatónak a rendszert, bár elvileg helyesli Helfy nézetét.

E vita után a 2. czim 221,750 frttal állapittatott meg.

A tanintézetek cziménél Helfy Ignácz a budapesti egyetemen felállitandó keleti académiát hozza szóba.

Trefort miniszter kiemeli, hogy ez nagy áldozatokba kerül s a mig sok szükségesebb tanintézetre nem áldozhatunk, addig nehéz volna ezt felállitani, bár ő is óhajtandónak tartaná.

A bizottság abban állapodik meg, hogy elvileg nem ejti el a keleti akadémia felállitását, és felkéri a minisztert, miszerint a jövő költségvetésre részletes tervet mutasson be, a melynek alapján a bizottság és a ház tájékozást nyervén, a további teendők iránt határozhasson.

Ugyanezen czimnél Helfy Ignácz szóba hozta a felállitandó harmadik egyetem kérdését.

Trefort miniszter okvetlenül szükségesnek tartja, hogy Magyarországon egy harmadik állittassék fel, s az, ha nem is egyszerre egész teljességében, de legalább fokozatosan fejlesztessék. Reméli, hogy néhány hét multva erre vonatkozólag emlékiratot fog benyujthatni.

Helfy I és Lukács B. tekintve az ezen ügygyel járó agitatiokat, arra kérik a minisztert, hogy előre határozza el magát egy város érdekében sem — s ily értelemben ne is informáljon.

Hegedüs S. egyátalában azt kivánja most kimondatni, hogy harmadik egyetem ne emeltessék. A meglevő budapesti és kolozsvári egyetemeken is annyi pótolni és fejleszteni való van még hogy legalább egy évtizedig korainak tartja egy ujabb egyetem felállitását.

Harkányi Fr. óhajtja, hogy minden tanulni akarónak alkalom adassék a tanulásra és szükségenek véli a 3-ik egyetemet különösen azért is, hogy a technikus téren kellően kiképezhesse magát a fiatalság.

Láng Lajos nem látja helyesnek és czélszerünek, hogy a bizottság e tárgyban véleményt mondjon mindaddig, mig részletes tervezet nem fekszik az előtt. Akkor lesz csak tárgya a határozatnak.

Kautz Gy. azt hiszi, hogy még jó időre nem szükséges uj egyetemről gondoskodni. Előbb emelni kell a kolozsvári egyetemet, magát a budapestit, és egyéb tanintézeteinket, melyeket az ujabb időben alapitottunk, de még a kellő niveaura nem emeltünk. Főgondot most az ipari oktatás fejlesztésére vél forditandónak.

Szóltak a tárgyhoz még többen, kik egyes helyeket is szóba hoztak, a bizottság azonban megnyugszik a miniszter azon válaszában, hogy ez ügyben emlékiratot fog benyujtani s egyelőre külön határozatot nem hozott.

Az országos rajztanár-képezde és ezzel kapcsolatos mintarajztanodánál ez évben a tavalinál magasabb összegek vétettek fel, mert a müiparrajztanitás megkezdetik, és pedig először a faiparággal, egy enquete-bizottság javaslatához képest. Kautz Cy. előadó felveti azon kérdést, vajon e szükséglet nem fog-e a jövőben növekedni, mire azon választ nyerte, hogy a jövő évben nem, de később mindenesetre, mert ez oktatásnak czélja felölelni az egész müipart.

Hegedüs S. ez alkalommal hangsulyozza annak szükségét, hogy az iparoktatás terén a közoktatási és az ipari miniszterium egyöntetüen járjanak el s ajánlja egy vegyes bizottság alkotását.

Trefort miniszter kijelenti, hogy ezen ügyekben egyöntetüen ssoktak eljárni, s a szakközegek együttes tanácskozásai alapján történnek az intézkedések: de azért mégis külön válik a két teendő, mert az iparügyi miniszterium feladata az általános ipar-fejlesztés, a közoktatásügyi miniszterium e pedig kizárólag a müipar oktatás.

A reáliskoláknál Kautz Gyula azon mozgalomra hivja fel a miniszterium figyelmét, mely a középiskolák ujabb szervezete iránt indult meg Európában s melynek czélja, hogy a gymnasiumok és reáliskolák elágazása megszüntettessék.

Trefort miniszter kijelenti, hogy a kormány figyelemmel kiséri ez ügyet, de a kérdés még nincs eldöntve s nem szeretné a magyar közoktatás ügyét folytonos experimentumoknak kitenni.

Ezen tárgyalások kapcsán a bizottság elfogadta a tanintézetek czimén előirányzott összegeket és pedig:

felsőbb tanintézetekre .	934 900 frtot
középtanodákra . . .	635.739 „
tanitóképezdékre . .	527,000 „

Itt a tárgyalás, az idő előrehaladott volta miatt, félbeszakittatott s folytatása (népnevelési szükséglet stb.) kedden d. u. 6 órára halasztatott.

BELFÖLD.

(Magyar szinészet).

Gy.-Fehérvár, decz. 8.

Mire e sorok megjelennek, Budapesten összeült már a nagy szini congressus. Egybegyülnek a magyar haza minden tájáról, minden jelenben fagyos virányairól a szinészek képviselői, azaz minden társulattól két s minden igazgató részéről egy szinész. És ezen összeült képviselők közt, ennyi sok szinész közt, lehet tán egyet találni, ki meri elhinni, hogy ő nem müvész, de nem lehet egyetlen egyet sem találni, a ki nem lenne biztos arról, hogy ő egedül érti csak a dolgot valóban; egyetlen egy sem lesz, a ki szakértői fölfogásában magát csalhatatlannak ne tartaná.

Lesz tehát oda fenn dictio, speech, érvelés,

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

III.

A tory párt átalakulása.

— Cucheval Clarigny után. —

(Folytatás.)

I.

Derby inkább elvált Peel Róberttől, mintsem hogy a Corn Laws eltörlésében részt vett volna, ő ugy tekinté, mint becsületbeli tartozást, hogy ne menjen az ügyek vezetését átvenni anélkül, mikép legalább javaslatba nem hozná az idegen gabna nemüekre vonatkozó mérsékelt vám visszaállitását, ha csak pusztán kincstári érdekből is. Lord Palmerston hajlandónak mutatkozott a kabinetbe lépésre, melyben rendkivüli erőt képezett volna; de ő feltételként az idegen gabonára vetui szándékolt minden adó eszme elhagyását tüzte ki. Lord Derbynek jobban tetszett lemondani ily becses segédről, mintsem, hogy hasonló kötelezettséget vállaljon el. S mig Disraeli a képviselőház kebelében kerülte kinyilvánitani a pártfogói-rendszer nevet, és egyedül a földmüvelés számára biztositandó kárpótlásról beszélt, lord Derbynek helytelen nyilatkozatai talpra álliták eme rendszer szövetkezeti szónokait és a választásokra ezek kellemetlen befolyást gyakoroltak. A toryk megszerezték ugyan magoknak amaz elégtételt, melynél fogva Peel Róbertnek egy néhány régi jó emberét kiszoriták a parlamentből, mint dl. Cardwellt, Mahon lordot, Clerk Györgyöt; de mégis csak igen kevés számu széket nyertek. — Csak épen a whigek, radicalisok és az irrhoni képviselők egyesült erejét voltak képesek egyensulyozni: igy tehát Palmerston lordnak személyes barátai és a peelisták tetszés szerint elmozdithatták a többséget és kis számuk daczára valóban rendelkezhettek az uralomról. Már pedig az bizonyos volt, hogy sem egyik, sem másik fél nem adta volna pártfogását semmi olyan kisérlethez, mely habár közvetett uton a Corn Laws rendszer visszaállitására vezetett volna.

A választások eredményének ki kellett ábránditani véglegesen a Derby lordnak környezetében levőket, és a conservativ miniszteriumnak be kelle fejeznie a választási balsiker nyomása folytán ama kibontakozást, melyet Disraelinek éles látása a választások küzdelme előtt már tanácsolt. A királynő beszéde az ülésszak megnyiltakor nem szólt másról, mint hogy segélyezni kell a földmüvelést, hogy méltányos kezelés mellott „sikerrel fenálljon ama határtalan versenyben, melynek a parlament bölcsesége elhatározta azt alávetni.“ E nyilatkozat a pártolói rendszernek elvét is félre tette. Mindazonáltal. másnap Clarendon lord fivére Villiers ur Russel János lordnak bizgatására egy inditványt terjesztett be, mely hallgatólagosan felvigyázat alá tette volna a kormányt, ama kötelezettséget róván rá, hogy folytassa és fejtse ki „ama kereskedelmi politikát, melynek a gyakorlat mutatta ki nagy előnyét.“

Disraeli egy módositványt nyujtott be, melynek czélja volt amaz inditványnak kabinet ellenes élét eltompitani; eme módositvány sikere lehetetlenné lett volna téve, ha az ellenzék minden töredéke egyesült volna; de Palmerston lord, ki nem vélte volna jónak, ha a miniszterium egyedül vetélytársának kizárólagos előnyére bukott volna meg, javaslatba hozta, hogy alakitsák az alapinditványt oly módon, mikép az a miniszteriumra nézve elfogadható legyen. Disraeli fel lett hatalmazva pályatársai által, hogy eme szerkesztésben ő is részt vegyen, s mely aztán nagy szó többséggel fogadtatott el. Eme szavazat után a conservativ párt nem vallhatott eme kérdésre nézve más politikai véleményt, mint melyet Disraeli jelzett meg, és ezen naptól fogva ennek joga volt határozottan tagadó választ adni ama vádra, mely barátai ellenében gyakran szóratott, miszerint a nép táplálékát megadóztatni akarják.

A miniszterium ez alkalommal lord Palmerston által megmentetett: hátra maradt még szemlélni azt, mily fogadtatásra fognak találni amaz intézkedések, melyeket a földmüvelés érdekében már jeleztek. E rendelkezések részét képezték ama költségvetésnek, melyet Disraeli 1852. deczember 3-án nyujtott be. Több mint 5 órán át tartotta a szónok fényes kimutatásának varázsa alatt a házat, melyben szemle alá vette a nemzeti termelés minden ágát, megjelölvén ama különös terheket, melyek azok mindegyikére nehezültek, és ama könnyebbitéseket, melyeket biztositani lehetne nekik a nélkül, hogy akár a kereskedelmi verseny elvét, akár a közjövedelem teljességét megsértenék. Az akkor Disraeli által beterjesztett eszmék legnagyobb résse később ugy tőle, mint Gladstonetől keresztül vitettek, kinek aztán ez nagy tiszteletet is szerzett. A miniszter kivevé a hajózást amaz adók legnagyobb része alól, melyek a világitó tornyokra nézve meg voltak állapitva, melyeknek feltartása a köz-költségvetés terhére iratott fel. A gyarmatos termesztőknek megengedte, hogy termelvényeiket a lerakó helyeken tisztázhassák. A földmüvelőknek elengedtetett felében amaz adó, melyet a maláta után fizettek; és még más kedvezményeket is tettek részökre a jövedelmi adó (income tax) kisebbitése által. A theára vetett adók, mely czikk általános fogyasztásu és fő szükségleti tárgynak tekintetett, a folytonos vám leszállitás által felényire megcsökkentek. Más adók ismét vagy megszüntettettek, vagy megváltoztatva s lejebbitve lettek. Hogy kárpótlást nyujtsanak a kincstárnak eme vámleszállitások veszteségeért, az income tax (jövedelmi adó) kiterjesztetett Irrhonra is és az egyenes adó általánositva, és feljebb emelve lett az épületekre nézve. Eme két ajánlat a miniszteriumnak bukását idézte elő, miután e miatt ellene fordultak az irrhoni képviselők és a városi képviselők legnagyobb részén szövetkezés történt a ház kebelében; lord Palmerston, ki érdekében állónak vélte még feltartani s meghosszabbitani a kormány fenállását, azt a tanácsot adta Disraelinek, hogy hozza vissza vagy változtassa meg budgetjét, és hogy ne játszsza el könnyelmün a kormány életét pénzügyi kérdéssel. Ama példák daczára, melyeket neki felhoztak, s melyekre ő hivatkozhatott volna, Disraeli visszautasitá e tanács követését. Mit nyerne vele a cabinet, ha ily közvallomást tennének tehetetlenségükről, mely nagyon is nyilvánvaló lenne? Hát csak a parlamenti szövetkezések egynémelyikének pártolása után élne-e? S mily időpontig hagynák meg eme küzdelmes életet? Választhat-e ki oly kérdést, melyre nézve le kellene mondania és mily szervezetlenségbe esnék a párt ily eseményt követő napon már?! Többet ért elesni tisztességesen saját zászlójuk alatt, megkisértvén eme nagy conservativ-pártnak szavát beváltani, melynek erejére edződni látszott a küzdelemben. Egy győzelem átváltoztatná rögtön a kételyes pártfogókat tüzes párthivekké, kik segedelmüket felajánlanák; egy sikertelen helyzet elkeserithetné-e őket a jövőre nézve, midőn egy tekintetet vetnek néhány év alatt befutott pályájukra? Disraeli feltünteté eme véleményt a cabinet kebelében. Egyike a leghevesb küzdelmeknek kezdődött meg: miután oly hatalommal, mely a mindent megitélő elleneseinek csodálatát is felkölté, válaszolt a költségvetés ellen felhozott érvekre, Disraeli megemlité azon tanácsokat is, melyeket kapott; kinyilatkoztatá, hogy a miniszterium sem meggyöngülni, sem lenézetni nem engedi ama hatalmat, melyet kezében tart, hogy ő tudja, miszerint vele szemben erős szövetkezet áll, de hogy ő eme szövetkezés fölötti győzelem megnyeréséért a közvélemény itéletére hivatkozik. Mikor beszédét bevégezte, minden oldalról felhangzott a tapsvihar és több perczig tartott; ugy látszott, hogy az egész hallgatóság el volt ragadtatva eme roppant ékesszólás által; de a szavazás perczében a pártszellem és a ssemélyes nagyravágyás ismét uralomra kerekedett; tizenkilencz szótöbbség visszaveté a legfőbb pénzügyi biró (chancelier de l'échiquier) javaslatait.*)

(Folyt. köv.)

*) Cour de l'échiquier nek neveztetik Angliában ama legfőbb törvényszék, mely a királyi és állami jövedelmekre vonatkozó perekben itél, mint nálunk ezen am található. Hét tagja van: a főkincstári lord, az alkincstárnok, vagy cancellár (s ez volt Disraeli), a főbáró, más három báró és a clere de la chancellarie (a cancellaria papja.) E biróság még normandiai Vilmos által állitatott fel. Nevét ama szólástól vette, hogy a biróság hiszatalát koczkás szinü posztóval takarták be a sakktábla (échee) mintájára. Ford itó.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

példaadásnak okáért hosszu lében fölleresztett elbeszélés, lesz panasz, lamentálás, jeremiádák — de százat egyre, hogy legtöbb lesz a különvélemény. Uram isten, mennyi baja is van a magyarnak, de hát még mennyi a magyar szinésznek!

A veres tenger, mikor Fáráó egész hadseregével beleeviczkélt, nem volt olyan zavaros akarám mondani hullámzajos, mint a magyar szinügy tengerszeme a jelenben, midőn nem egy egyöntetü s egy czélra törő hadsereg, hanem egy oly tábor vergődik benne, melynek minden egyes egyede maga egy hadosztály, külön kivánalmak s külön tervek sornélküli ezredével.

Régi igazság, hogy egy hadsereget könnyebb vezérelni, mint egy szintársulatot. (Hány igazgatótól kapok ezért kézszoritást?) De hát még mily nehéz lehet azon congressus társaság vezetése, hol a hajlithatlan társulatok legvitézebb s legbátrabb fejei, az ugynevezett „hősök" kiszemeltjei gyülnek össze.

Szó a mi szó! nehéz bajok tornyosulnak a congressusra. És ha valaha tenni kellett valamit a magyar Thaliáért, most csakugyan kell azt cselekedni, hogy legyen megtéve. Ez utolsó szót ugy értem „megtenni", mint személyről mondják „megtették", emberré tették. Ugy képzelem ez emlitett muzsát, mint egy szép, deli termetü hajadont — (az őseink azaz akarám mondani a régiek, görögök, rómaiak már előttem igy képzelék) — csakhogy én ezen hölgyet toilette-el képzelem s mig az ó-kor muzsája, mint egy kis gyermek mondaná, nem volt eléggé felöltözve, én ugy találom, hogy e jelenkori muzsa nagyon is sok ruhával van ellátva, sallanggal diszitve, csipkével, kösöntyüvel piperézve, carminnal, tussal cziczomázva. A sok disztől, éktől, öltöny s rizsportól nem látszik a meztelensége s mégis fázik szegényke. Hogy ne fáznának a jelen 9—10 fagyfoku évadban azok az emberi lányek, kik e muzsa kebeléhez simulnak!

A muzsa kebele nyujt tisztességet, áraszt dicsőséget, lehelt hirnevet, — de nem sugárzik egy kis meleget, betevő falatot pedig vajmi keveset.

Oh congressus, a te legnagyobb feladatod és erkölcsi diszed legyen az, hogy vétesd le e muzsáról a 25 kros bolti czikkeket, add őt vissza nekünk a maga természeti melegségével s adj kezébe a sok büntető s megszoritó, helyhez nyomoritó szabályrendeleteid és görbe csatjaid helyett egy prakticus vezénybotot s leginkább add vissza szabadságát.

Legyen ez egészen komolyan mondva is; mert a helyhez kötő szinkerületi beosztás a legszerencsétlenebb idea a világon. Tudjuk — hogy minden szintársulat éltető ereje, egészséget lehelő eleme maga az igazgató. Ha az igazgató nem képes életet adni, lelket, testet táplálni feloszlik társulata, elfut, elszüllik társulata mielőtt még inség áll be, illetve maga az igazgató látja be gyámoltalanságát s felhagy a vezérlettel.

De a kerületek szervezésével az igazgató, kiben megvan a képesség, hivatás, erély és okosság, kin szeretettel csüng társulata, kiben bizik minden tagja — nem képes máról holnapra biztositani önmagát s társulatát, mert mit ér minden szép tehetsége, ha a véletlenül részére kikerekitett kerület nyomorék. A rosz igazgatók megfeneklenek s megszünnek önmaguk gyámoltalansága által és nem sokáig nyomorgatják a szegény tagokat, — a jó szinigazgatókat megbuktatja a kerületi beosztás.

Szabad tért tehát, hadd emelkedjék a ki képes, versenyezzen a küzdtéren jobbra is balra is a versenyképes. Ha egy helyen roszul üt ki a viadal, leljen vigaszt, dijt a másikon.

Nem a szinigazgatót megkötni, de szabaddá tenni!

Csak egy a helyes; a szinigazgatók számának megszoritása. Ezek számát még 5—6-tal megkevésbiteni, a kitünőbb megmaradtakat szabad légre, kötetlen szárnyra bocsátani!

Vidéki tudósitásom keretébe tán nem is illik e messzevivő tervezet s fontolgatás, azért megmaradok saját házi kerületünknél s beszélek az itt időző s illetve felsőbb beosztásból itt időztetett (beordnet) Szabó Anti szintársulatáról.

E társulat hat hete működik itt. Részünkről, a közönség részéről a fentebbi általánosságban helyezelenitett beosztás miatt nincs mit neheztelnünk, sőt végtelen le vagyunk kötelezve jelenben. Hogy nem maradunk folytonosságban a lekötelezettségben, az onnan van, mert nem vagyunk kérlelhetlenül önösök. Mi örvendünk Szabónak, szeretjük, tiszteljük, de vajon ő velünk elmondhatja, tiszta lélekkel állithatja-e ezt? Nem merjük elhinni.

Nem, mert Szabó Anti, mint müvelt, lelkes szinész, a müvészet és fejlett kor kivánalmaihoz képest szakszerü betöltéssel s e szerint számban is gazdag társulatot szervezett. A müvészetnek meg van hozva áldozata, a müvészeknek nincs meg egyenértékü jutalma. Szabó áldozata s a közönség befizetett adója közt ür lappang. Eddig nem kirivó e hézag, de a kerületi beosztás aligha nem láthatóvá teheti.

A társulat kitünő erőkkel rendelkezik. A magyar állandó szinházakat mind ismerem, bibelődtem magam, nem egyszer egyes helyi szinügyekkel, ismerek sok jó erőt s mégis merem mondani, Szabó Anti mint szinmüvész sok első balek ünnepeltet fölülmul. Méltán csodálkozni, hogy eddig már nem jutott magasabb polczra. Van tudomásom, hogy a budapesti nemzeti szinháztól sikeres vendégszereplése után csak a pártoskodás miatt, illetve protectio hiánya miatt maradt ki. Minden fellépte külön-külön alakitás, szerepkörcsere s mindenike tetszést s zajos elismerést követel. Zalánfi, majd Viola, Adolár vagy Ninissben Gregoár. Nem tudni, melyikben előbbre való — de kötözni való szeleburdi s könnyet facsaró tragöda.

Neje, Szabó Antiné, érdemesen megállja helyét férje mellett. Drámai s társalgási szerepekben kedvencze a közönségnek. Szép megjelenés s kellemes organummal bir.

A társulat hölgyei közül, rangelsőbbség nélkül elősoroljuk a következőket: Tóthné, drámai szinésznő. Változatos szerepekben láttuk. Az érzéstelt, fájdalommal bővelkedő szerepekben bú s bánatra hiv; mindenkor megilletődést, borongó érzést kelt, mosolyt soha. A Londoni koldusokban Smájkot, a Kintornásban Marit, a Csókban a királynét szép sikerrel s elismeréssel játszta.

Kováchné minden szerepében brilliroz. Rég nem hallottunk oly érczes, megrázó hangot, minőt e régi hősi időkre emlékeztető, szigoruságában hajlithatlan, anyai, majd hősnői szinésznő kimenydörög a szegény férfiak fejére. A „Kalmár s Tengerész"-ben mint Bilsenné oly kérlelhetlenül viharozta le Arthurt, hogy emez működvelőségéből majdnem kiesve, láthatólag szégyelte, hogy a közönség előtt igy lepiritják.

Horvathné különösen a kaczérkodó ifju s agg hölgyeket adja dicséretesen. Nemcsak drámában, de népszinműben s operette-ben is játszik. Faustocskában a vén Márthát a túlon túl enyelgően s behizelkedően személyesiti; mig Ninissben az özvegy Syllerinét oly hiven s érdekesen adta, hogy az embernek kedve kerekedne nem megszaladni tőle, mint azt az érzéktelen Gregoár tette. Kapott is tapsot ezen özvegyasszonyi alkotásáért, melyben úgy alak, mint a játék kitünő volt.

Ezek után Bussai Clarisse mint szende működik szendén s kedvesen, mint nem is lehet másképp egy egészen ifju leánytól s legifjabb szinésznőtől. Nem rég van a szinháznál, melyhez vonzalma vitte hazulról, és sok tehetséget árul el.

Aradiné (nem Gerőné, hanem Sándorné népszinmü és operette énekesnő. Játékában a soubrettek mintaképe. Operettben jobb mint népszinműben, a mi onnan van, hogy hangja a magasabb registerekben éczes s kitartó, mig a népdalokban gyakran kikerülhetlen hangmélységet, a lemenő fordulatokat „nem éri le".

A férfi tagok közül Dezsőt, Némethet s Aradit már tavalyról ismerjük s kellően méltányoltuk működéseiket. Dezső a legtörekvőbb fiatal szinészek egyike. Eddig jó oskola a vidéki élet hol mindenféle szerepet eljátszatnak vele. Tehetsége a mérsékelt drámai szerelmes és a vigkedélyü salonhős között oszlik meg. Legujabban Millióban s Ninissben (Anatol) utólérhetlen kedéllyel s finom izléssel játszott.

Hosszura nyult tudósitásom, ezért a társulat többi férfi tagjairól legközelebb referálok. Szabó társulatát legmelegebben ajánlhatjuk Maros-Vásárhelynek, hová hihetőleg a bölcs congressus már ujra megengedi, hogy bemenjen. — Dynamithot azoknak, kik ellene lesznek s elkövetik, hogy egy derék, mindenben jeles szinigazgató s társulata el ne érje jutalmát egy nagyobb várossal, hanem csak kisebb városokban huzza a müvészet terhes igáját.

Meg kell még emlitenem, hogy a helybeli mükedvelő társulat a Szabó társulatának közremüködése mellett fényes előadást tartott Czakó Kalmár és tengerészével. Dr. Mohai adta a tengerészt, két városi tanácsos, nevezetesen Cirlea Mihály a Kalmárt, Rajner József Arthurt játszá. — Ezek kritikámon felül állván, csak annyit emlithetek, hogy az előadás és az öszjáték egyike volt a legsikerültebbeknek. Szabóné (Kelendyné,) Kováchné (Bilsenné) Horváthné (Lujza) s Bussai Clarisse (Margit) oly jól játszodtak, hogy az urak okvetlenül felhangoltattak, felmelegittettek s igy voltaképen e hölgyek érdeme, hogy azok is jól jádszottak.

Rajó Tihamér.

Szerény kérdések

intézve a „Kelet" t. cz. jogászához és filosofusához.

M.-Vásárhely, 1879. decz. 3.

Miután a „Don purdon-Proudhon-Sámiféle" házassági elméletet érdeme szerint taglalták azaz részekre szedték: engedjenek meg nekünk, kik sem jogászok sem filosofusok nem vagyunk, ha jól megérdemelt nyugalmukat háboritani merjük. Nagyon meg vagyunk mi akadva.

A dolog, hogy szavunkat egymásba ne öltsük, ez: Bolyai Farkas volt m.-vásárhelni professor 1855-ben, tehát még életében kinyomatott „Jelentésében", „Meghagyás" czimü kikezdésében igy ir:

„Emlék se legyen; hanem ha valaki egy pojnik almafát ültet a ház eleibe: a gyümölcsöt szedőktől, vagy róla oltókról vegye köszönetét! azon 3 nevezetes almára emlékeztetve, melyekből az első anyánké s a Párisé által pokol darabontjává lett földet, a Newtoné az ég csillagai társaságába emelte. Sőt ezen ültetés is elmaradhat: elég az a köztakaró, melyet az anya alvó gyermekeire az égről a földre vont fellegszálak közt bükáló nappalző, s naponta hulló könnyek zölden tartanak." E jelentéshez van nyomtatva a vásárhelyi főtanoda akkori elöljáróságának 1856 nov. 22 ikéről datált gyászjelentése, mely ezen szavakat tartalmazza: „Földi részei f. hó 23-ikán d. u. 2 órakor fognak egyszerü ünnepélylyel eltakarittatni, tiszteletben tartatván, a néhainak a fentebbi jelentése szerint temetése szertartására nézt előre megirott s élő szóval is meghagyott rendelkezése."

Ezekkel szemben a vásárhelyi főtanodának mostani elöljáróága által kinevezett: „Emlékkő bizottsága" f. év nov. 23 ikán kelt fölhivásában, előrebocsátva, hogy „a kegyelet hiánya egyes embernél mindig az erkölcsi törpeség jele, testülettnél és nemzetnél, a hanyatlás bizonyitéka", ki mondja: „hogy jelesünk" — fentebb idézett — „rendelkezése inkább tulzott szerénységének volt a következménye". S ennélfogva nem köteles szigoruan megtartani. Ez az a fatalis dilemma, melynek ágai közé akadtunk. Ez az utvesztő, melynek setétjében nem találjuk ki az utat, ha csak a t. cz. jogász és filosofus urak nem szánják meg ügyefogyottságunkat.

Mondják meg tehát nekünk a t. cz. urak: Valjon dicsőült jelesünk, mint számtudós költő, de leginkább mint az embernek megtestesült eszményképe iránt melegen érzett mély kegyeletünket, akkor mutatjuk-é ki mind magunkhoz, mind az idvezülthöz méltóan, ha végakaratát, még haló porában is religiose tiszteljük; vagy akkor, ha azt „mint tulságos szerénység következését nem tartjuk meg szigoruan." — ? Valjon, ha a végrendelkezések határozott szavait, s világos intenczioit, „ad libitum" magyarázgatjuk, nem lépünk-é azon sikos lejtőre, melynek völgyében Donpurdon putrija füstölög, ki nem fizetett urasági fától? «Ez az a mi minket aggaszt".

* * *

Ha Sáminak sikerült kitanulni, Donpurdontól a házasság ideálját, nekünk is juttatott eszünkbe valamit az a másik czigány, ki téltüzidején, a tens ur azon kérdésére, ha szalonnát ennék-é inkább, vagy melegülni akarna, azt felelte, hogy szalonnát szeretne sütni.

Bolyai Farkas 1843-ban Maros-Vásárhelytt névtelenül kiadott „Arithmetikája" előszavában igy szól: „Szemérmes és szerény az erény, s az igaz ész akár kicsi, akár nagy, a nyilván tettel sem dicsekszik, nehogy előre kérkednék . . . müvét is czégér nélkül adja közre — nem elegyedik a vakitó tolvajlámpák közé, bár sokszor kicsi hold saját világu napokat olt ki, nem buzditásokra mozdul, sem a változó szellőkkel szállingozó babér levelekre, sem a divati kövek emelkedésére; s elmaradva az oszlop vágyig nőtt, koszoru vágytól ragadott, s a szélrozsán támadt uj irányra hajló észlángoktól, csak annyit vár, hogy lelkiismerete adja meg, hogy megtette a mit megtehetett. Valóban vagy van tett, vagy nincs; ha van, az az oszlop (a mekkora), s mire a más? ha nincs tett, nincs miért; a természetben maradnak oszlopok, péld. kóró a virág után, s kell is a kialutt észlang vagy gyertya felibe mást péld. mili fehér oszlopot tenni — s bár az emberek helyébe is kövek helyett emberek állanának!" A néhai e soraival szemben az emlékkő bizottság" nem akarja elszivelni azt, „hogy ha" jelesünk „sirján a ponyik almafa előbb-utóbb kiből, az utókor hamvainak nyughelyét sem tudja megmutatni."

Igy állván a dolgok, kérdjük a t. cz. jogász és phylosofus uraktól: nem lenne-é helyesebb, czélszerübb s mindenek fölött idvezültünknek, nem csak „Jelentésében" de „Arithmetikájábn"a is tisztán kifejezett akaratjával összhangzóbb: ha „a kialud észlang felibe" más észlángot, a „kialutt gyertya felibe" „mili fehér oszlopot" tennének, vagy igyekeznének tenni? Ha idvezültünk „helyébe kő helyett embert" állitanánk, vagy igyekeznénk helyre állitnni? Kép nélkül szólva; ha emlékkő helyett alapitványt tennénk idvezültünk neve alatt, azon iskolához, mely mellett „47 évig hiven és lankadatlanul szolgált." Mert hiszen a kő is kidől „előbb-utóbb", s a változandó világon talán a legállandóbb az aféle emlék.

Az „emlékkő bizottság" azon aggodalmára hogy az utókor hamvainak nyughelyét sem tudja mutatni," idvezültünk „Jelentésében" „Testálása" czimü kikezdésben igy felel: „Pénze soha se volt; de adhat olyant a milyen nincs már, s drágább a pénznél, mikor a kevés (bár későre, de szenvedéssel megkamatolt) por visszaadatik, mindennek a ki elmenne, testál két órát, azon szives kéréssel, hogy akkor otthon való dolgához lásson. Ő ugy se lesz ott, ha vagy egyszer egy pohárral vidámitja szivét, megláthat szakadozó felegei közt egy volt aggot, ki a mennyiben rosz volt, a föld szabadult meg tőle, s a mennyiben jó volt, ő szabadult meg a földtől."

Azon netalán fölmerülhető kérdésre: — mert nálunk még mindig az a fő, hogy ki, nem pedig mit — hogyan nem röstellünk névtelen kérdésekkel „anonimus" tensurakhoz folyamodni, idvezültünkkel felelünk: „vagy ér valamit vagy nem, ha van becse, nem a név adja — ha nincs, mire a név?

Székely Nemzeti Muzeum.

Nyilt levél.

Tisztelt szerkesztő ur! Az igazság, de a fontos ügy érdekében is kérem, sziveskedjék a következő soroknak becses lapjában tért engedni.

A honi lapok folyó évi nov. 1—2 dikáni számaiban közölve volt, hogy a székely egylet központi választmányi gyülésén valaki azt jelentette be, miszerint a „Székely Nemzeti Muzeum" alapja, melyet egy honleány (Cserey né) a székelységnek bizonyos pénzalappal **ingyen adományozott** — „nem egyéb, mint tudatlanságból összeszedett lim-lom tárhalmaz!" — Illetőnek rosz akaratából, vagy valóban tudatlanságból eredt jelentése egyik, mint másik esetben megrovást érdemelne; de mi csak az egyletet tudjuk sajnálni, hogy ilyen referensei vannak s utaljuk a következő nyilt levélre, mely igy szól:

1494. szám. 301: 879,

Budapest, Muzeum, november 24-én.

Nagyságos asszonyom!

Gyengélkedem, ez oka, hogy becses levelére oly későn felelek; bocsánatot kérek.

Sajnálom, hogy erdélyi utam alkalmával az idő rövidsége nem engedte, hogy Nagyságodnak személyesen fejezzem ki tiszteletemet, melylyel Nagyságod iránt mindenki érez, ki a régiségekkel foglalkozik, s a tudományosság iránt érdeklődik, ha azon nagyszerü gyüjteményt szemléli, melyet a székely nemzetnek ajándékozni méltóztatott. Sajnálom, fájlalom, hogy azt épen ott, hová szánta, illően megbecsülni nem tudják. A könyvtár becses, legszebb gyöngyei azon codexek, melyeket most az Akademia megbizásából Szilády Áron tudós hazánkfia használ fel. Az őstörténelmi gyüjtemény nem nagy, de ritka s érdekes tárgyakat foglal magában, melyek közül nehányat a M. Nemzeti Muzeum lerajzoltatott későbbi kiadás tekintetéből. A közép korból s az erdélyi fejedelmek idejéből is sok szép emlék disziti a „Székely Nemz. Muzeumot, nevezetesek az agyagipar honi termékei, s gazdag a régi himzések sorozata. A természettudományi gyüjtemény gyarló ugyan eddig elé, ezt azonban legkönnyebben s legolcsóbban lehet kiegészíteni, erre csak egy-két oly egyénnek szorgalma szükséges, mely az erdélyi flórával és faunával foglalkozik, csodálkoznám, ha a sepsi-szt.-györgyi tanárok közt nem találkoznék mindig egy-kettő, ki ily tárgyak gyüjtésére szentelné szabad idejét.

Szóval Nagyságod ajándékában megvan azon mag, melyből egy oly Muzeum keletkezhetik, minő a tudományosság szinvonalának megfelel. Félek azonban, hogy azon közönség, mely hazánkban sok helyütt uralkodik a tudomány iránt, Nagyságodnak szép alapitványát nem fogja kifejleszteni; s hogy a Székely Nemz. Muzeum is oly holt kincs fog maradni; mint a maros-vásárhelyi Teleki könyvtár, melynek gyüjteményeit a por lepi el, vagy a gyula-fehérvári Batthyányi könyvtár, melyben egy remek üveg-festmény, a legszebb az országban, a rendezetlen ásványok közt hever.

Szükséges, hogy minden Muzeumban legyen egy a hozértő őr, tisztességes fizetéssel; nem elégséges erre, hogy esetleg egy tanár, ki a Muzeum iránt nem viseltetik különös rokonszenvvel, ki, pótfizetés mellett, ezen helyet mellékfoglalkozásul töltse be. Nagyságod érezte azt s feltételül kötötte, hogy ez őr fizettessék, a Muzeum által lett adós, de a székely törvényhatóságok nem gondolkoznak a fizetésről s oly alapról, melyből a gyüjtemények szaporittathatnának. Törvényhatóságok ritka esetben alkalmasok egy muzeumnak megbecsülésére, feladatuk a közigazgatás, főfoglalkozásuk a politikai választások, a tudományt, s tudományos intézeteket nem tartják körükhöz tartozóknak. Vidéki muzeumok csak ugy virágoznak fel, ha azok igazgatása társulat kezébe jő, mely évenkint 2—5 frt tagsági dijt fizet, az őrt kinevezi s ellenőrzi, de azt, mig benne bizik, vételnél azon összeg erejéig, mely rendelkezésére áll, nem akadályozza.

A mi az őrt illeti, Nagyságod Vasady Gy. megtartását szintén kikötötte alapitó levelében, s méltán, mert ő a muzeumi tárgyak felkeresésében s megszerzésében ritka szerencsével s tárgyismerettel járt el s tettleg bizonyitotta be, hogy az őri állomást megérdemli. Nem akarom evvel azt mondani, hogy ő mindazon szaktudományokban, melyek egy muzeum igazgatásánál szükségesek, egyformán járatos, meglehet, hogy némely tárgy meghatározásánál tévedne, én azonban alig ismerek vidéki muzeumot, melynél ez nem fordulna elő, s ezért nagy igazságtalanság, ha ezt valaki ellene felhozná, azok szokták tenni, kik épen nem értenek a Muzeumhoz. Vidéki muzeumok egyébiránt ily esetekben, ha t. i. valamely tárgyra nézve tisztába jönni nem tudnak, a M. Nemzeti Muzeumhoz folyamodnak, hol nagyrészben megvannak a szükséges szakkönyvek, melyek nélkül semmiféle Muzeumőr eligazodni nem képes.

Sajnálom, hogy a Székely N. Muzeum tekintetében ingerültség uralkodik a Székelyföldön, s hogy kisszerü tekinteteknél fogva, Nagyságod szép alapitványa czélját nem éri el. Ott vannak a törvényhatóságok, melyekre nézve ez becsületkérdés, mert elfogadták, megköszönték Nagyságod ajándékát, de a feltételeket nem teljesitik, melyek ahoz kötve voltak. Ott van a Székely-egylet, e kettőnek közremüködése életet adhatna ez intézetnek, hogy ne maradjon holt kincs. Ha a háromszéki főispán felkarolná az ügyet, ha ennek elrendezésére a székely törvényhatóságok képviselőit összehivná, ha a Székely-egylet közremüködését illő módon igénybe venné, mindazon nehézségek elenyésznének, melyek most a kedélyeket elkeseritik.

Midőn Nagyságodnak, mint a muzeumok s könyvtárak országos főfelügyelője, azon hálás érzésnek tolmácsa vagyok, melylyel a tudományosság minden barátja Nagyságod iránt a „Székely N. Muzeum" alapitásáért viseltetik, egyszersmind felhatalmazom ezen levelemnek bármily használatára, maradván

Nagyságodnak

őszinte tisztelője

Pulszky Ferencz, s. k.

Ezen levélből kitünik, hogy mi az, amit özv. Cserey Jánosné szül. Zathureczky Emilia ő nagysága sok fáradsággal, méhszorgalommal és áldozatkészséggel a székelység iránti szeretetből ingyen adományozott. Jutalma az igaz, eddig csak gáncs és hálátlanság volt csupán.

Elégtétel nekünk, azon korlátolt észjárásuakkal szemben, kik a Muzeum körüli jóakaratunkat és felvirágoztatásának eszméjét gáncsolják; a Muzeum mielőbbi létrehozatalának akadályai voltak!

Zérus.

Az uzsora.

Az uzsora-törvény tárgyában a kormány enquetet hivott össze.

A „P. L." közli az enquete elé terjesztendő törvényjavaslatot. Négy czimből áll és pedig: I. Az uzsora vétsége. II. Tiltott biztositék a hitelnyujtásnál. III. Kamatok IV. Vendéglői hitel.

A négy fejezet összesen 25 szakaszból áll. Meg van határovva az uzsora vétsége, mely első esetben 1—6 hónapig, ismételten két évig terjedhető fogsággal vagy 1—4000 forintig terjedő birsággal büntettetik. E mellett a kiutasitás is alkalmazható. Ha a kamatok a tőke magasságát érik el anélkül, hogy a hitelező biróilag megintené adósát, kamat-követelését veszti, de a kereset béadása napjától ismét számithat kamatot. Kamatok kamatja nem érvényes. Szeszesitalok árából származó adósság mindaddig nem követelhető, mig a régi korcsma-adósságot az adós ki nem fizeti.

NAPI HIREK

Kolozsvár, 1879. decz. 11.

— **A három angol** ujdonságon tegnap este igen jól mulatott a közönség. „Az eladó leány", a „Barátságról" és a „Flipper és Nobbler" egész szerényen, igénytelenül léptek a szinpadra, mint a hogy az egyfelvonásos kis vigjátékokhoz illik. S ez a szerénység megkapta a megérdemlett jutalmat: a közönség pompásan mulatott az angol szerzők egészséges kedélyeskedésén, néha naiv, néha franczíásan bonyolódott fonákságain és egy-két komikusan élethű alakján és helyzetén. A triászból kétségtelenül „Az eladó leány"-nak van legkorrektebb drámai szerkezete, s alapeszméje, nagyob keretü szinpadi feldolgozásra is érdemes, jó vigjátéki eszme. A „Flipper és Nobbler" már sokkal gyengébb s halvány utánzata a Cox és Box"-nak, még a „Barátságból" a kettő között foglalt helyet. Az előadás különben igen jó volt; Ramazatter Jolán, „az eladó leány" igazán kedves, szeretetreméltó partie volt. Vivid urnak bizony a nézőtérről is egész sereg concurense akadt volna, ha a maga ideiben föl nem ismeri a drága gyöngyöt és hamarjában ki nem tűzi a lakodalmat is mához kéthétre. Egyéb iránt Szentgyörgyi (Dobbs), Krasznainé (Dobbsné) és Szombathelyi (Vivid) Bokodival együtt (Rumble) mind jól oldották meg feladatukat; különösen Szentgyörgyi olyan kitűnő elemében volt, hogy csak puszta tekintetére fékezhetetlen hahotába tört ki a közönség. Épen ilyen homéri kaczajra inditotta mindegyre a közönséget Gabányi (Benson) és Kassai (Soutsdaun), a második vigjátékban (Barátságból); Békessi Irma és Kéler Ilona kisasszonyok viszont kedves megjelenésökkel és gondos, könnyed játékukkal versenyeztek a zajos tapsokért.

— **Ma (csütörtökön)** Kéler Ilona kisasszonynyal a czimszerepben „Lecouvreur Adrienne" ez a közkedveltségü poeticus és hatásos franczia dráma kerül szinre. A czimszerep Kéler I. kisasszonynak igen szép alakitása, melylyel már első izben teljesen kivivta a közönség elismerését.

— **A jégpályát** a sétatéri tavan tegnap délben a Korcsolyázó Egylet a katonai zenekar vig zenéje mellett nyitotta meg. A megnyitáson nagy közönség jelent meg, mely egész gyönyörrel adta át magát a jégsport kedves élvezetének.

— **A helybeli** vasuti állomásfőnök urtól tegnap azt az értesitést vettük, hogy a ma éjjeli vonattal Brassó és Szeben felé ismét megnyilt a teljes összeköttetés minden akadály nélkül; M.-Vásárhely felé azonban egyelőre még a lapunk tegnapi számában közlött akadályokkal van egybekötve a közlekedés.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— **A városi** bizottság péntektől f. év deczember hó 12-én, esetleg folytatásul a következő napon mindenkor d. u. 3 órakor a városház szokott termében tartandó közgyülésének tárgyai: 1. Szentesitett törvényczikkek bejelentése. 2. M. k. belügyminiszteri leirat a házipénztár mult 1878. évi zárszámadására. 3. Szám vevőszék jelentései: a) a torna-vivoda 1878. b) a sétatér-egylet 1877. és 1878. c) a lövölde 1878. d) a városgazda 1874. e) a temető-alap 1878. f) a temető felügyelő 1878. g) a polgári-iskola gondnokának 1878. h) ugyanennek 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. és 1877, évekről felülvizsgált számadásaikról. 4. Horovitz Sámuel folyamodványa lóvonatu vasut engedélyeért, szakosztály véleményével. 5. Nagy Mihály nyugdijasnak folyamodványa nyugdijának egy átalánynyal való megváltásáért, szakosztály véleményével. 6. A tudom.-egyetemi kör kérelme tüzifabeli segélyért. 7. Eibeschitz L. kérelme a Pannonia szálloda előtti járdamunka megtéritéseért, szakoszt. véleményével. 9. Nagy György folyamodása városi folmondott tőke nála hagyásáért. 9. Tanács előterjesztése némely tiszteletbeli tisztviselők munkásságának jutalmazása iránt. 10. A városi bizottsági tago lefolyt választásainak igazolásáról az igazoló választmány jelentése. Kolozsvárt, 1879. deczember 9-én.

— **Meghivó.** A kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1879. deczember hó 12-dikén pénteken 5 órakor tartandó természettudományi szakülésére. Üléshely: Egyetemi épület első emeleten 10 szám alatt. Högyes Endre titkár. Tárgyak: 1) Réthy Mór! Doppler elvéről. 2) Tóth Mihály: Nagy-Körös területének földtani viszonyai czimü dolgozatát bemutatja Koch Antal. 3) Dezső Béla Spongeologiai tanulmány czimü dolgozatát bemutatja Entz Béla. 4) Koch Antal bemutatja Kolozsvár távolabbi környezetének általa szerkesztett geologiai térképét.

— **Középlakról** az Almás folyó kiáradását illetőleg a következő tudositást vettük: Tisztelt Szerkesztő ur! Szives engedelméből bátor leszek becses lapját igénybe venni s Középlak községét folyó hó 5-én az Almás vize áradása következtében ért szomoru helyezetről értesiteni. — Ugyanis az Almás vizén — mely Középlak alatt foly el, — levő malomgátak az 1860-an innen csakis magok hasznukat néző uj birtokosok által annyira felemeltettek, — hogy a falun felül két, sőt három öl mélységü vizmeder szinültig megtelve már 1865-ön innen csaknem minden évben — Középlak és a szomszédos Tamásfalva vizmentén fekvő helyeit és alantabb fekvő utczáit, beltelkeit elöntötte; a jelen évben pedig Pünkösd első naptól számitva tizenegyszer. Minden vizmentén fekvő terület és 60 középlaki beltelek viz alatt állott; a lakosok a padlásokra menekültek, mig házaik félig megteltek vizzel. Pedig 1870-en innen a magyar felelős miniszterium Kolozsmegye ennek elintézésére hivatott közegeinek minden évben, sőt az erdélyi kir. biztosság is több izben szigoruan intézkedett mind a gátak leszállitása, mind egyéb akadályok elhárítása iránt miután egyfelől az egyesek élete és vagyona forog folyvást veszélyben minden árvizzel, másfelől az állam is a földadó csökkenése által károsodik. Mindezek daczára bár többszöri sürgős miniszteriális rendelet után, a gátok a megyei mérnök ur által hitelesen felmérettek s igy malomgát kivételével a többi leszállitandóknak mondattak ki: mégis az egyes malom tulajdonosok érdeke előbb becsültetvén a közérdeknél, a felemelt gátak télire még meg is erősittettek, a helyett, hogy leszállittattak volna. — Most tél viz idején folyó hó 5-én Középlak községének két utczáját boritotta el az árviz, több csürben, melyben elcsépelt gabona szóratlan volt, a viz beöntött, valamint pajtákba és házakba. — Csak az isteni gondviselés mentette meg a nagyobb veszélytől, minthogy éjfél után az eső is megállott s egy északi szél az olvadozui kezdett havat megfagylalta, mire az áradat visszahuzódott. Nem tehettem, hogy még azt is meg ne emlitsem, hogy épen ez alkalommal az adófelügyelő hivataltól kiküldve az előljáróság erszényére egy adóvégrehajtó van azon község nyakán, mely legpontosabb adófizető volt, s most is egy pár 100 forint olyanoknál van hátralékban, kiktől az előljáróság fel nem hajthatta, azért, mert a mi terményt az árviz megkimélt, eddig elpocsékolta. Az adó-relaxatióra felajánlott összeg a felvett kár becsüje szerint tetemes adó mennyiséget teszen ki; ám de ennek leirásával a tisztelt adófelügyelőség a világért sem siet, pedig julius óta csak a 4ik évnegyed törlesztésére be lehetett volna tudni, inkább mint executióval terhelni a községet, mely a természeti csapások által eléggé exequálva van. Középlak, decz. 1879. Ferenczi Samu.

— **Toldy István** temetése hétfőn délután 3 órakor ment végbe a főváros irói és művészi köreinek impozáns részvéte mellett. Az üllői uti 7 sz. ház udvarát, a hol az elhunyt a földszinten lakott, nagyszámu gyászközönség lepte el, mely a ravatal elé járult, bucsut venni az elhalt irótól. A fekete posztóval bevont gyászszoba közepén volt felállitva a diszes ravatal, melyet a kegyelet elhalmozott a legszebb koszorukkal. Ott feküdt a halott; arcza a felismerhetlenségig elváltozott a halálos betegségtől, de az örök nyugalom szelid kifejezése ült rajta; a tetem összekulcsolt kezei fölé a mellre, a halott nagy atyjának, Toldy Ferencznek arczképe volt letéve. Már 2 órakor gyülekezett a gyászló közönség és a ravatal elé léptek hosszu sorban irók, képviselők, tudósok, egyetemi tanárok, müvészek, ügyvédek. Ott voltak Pauler Tivadar, miniszter, gr. Lónyay Menyhért, Türr István tábornok, Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly alpolgármester, Szász Károly, Gyulay Pál, Falk Miksa, Zichy Antal, b. Kaas Ivor, Berczik Árpád, Urváry Lajos, Csiky Gergely, Márkus István, Komócsi József, gr. Zichy Géza, ifj. gr. Károlyi István, Ghyczey Samu, Tóth Lőrincz, Hermann Ottó, Győri Vilmos, Feleki és neje, Lendvayné, Markus Emilia stb. stb. A koporsót tömérdek koszoru lepte el. A következők küldtek köszorukat: Özv. Toldy Ferenczné, az anya részéről („Felejthetetlen kedves fiamnak), a nemzeti szinház igazgatósága, a Kisfaludy társaság, a nemzeti szinház tagjai, a Pesti Hirlap szerkesztősége („Felejthetetlen munkatársának"), az Ellenőr szerkesztősége, Csukássy József és neje, Márkus István és Miklós, Rákosi Jenő („A legjobb barátnak"), Máday Izidor, Boleman Gyula, a Fésüs család Pozsonyból, Hilóczky Béla és Urváry Lajos („Ifjukori barátjuknak), Berczik Árpád, Bródy Zsigmond, özvegy Steinbachné stb. stb részéről. Délután 3 órakor az udvaron beszentelték a holttestet, a pap rövid imát mondott, melyben az elhunyt „tévedéseinek" bocsánatért könyörög, és azután a gyászmenet megindult. — Először a nemzeti szinház előtt állapodott meg, hol Győri Vilmos, a halottas kocsi mellett feketével bevont emelvényre állt, s a több száz főnyi gyászoló közönségnek beszédet mondott a Kisfaludi-Társaság nevében. Elmondá, hogy csak azt kiséri a közfájdalom a sirba, a ki közszeretetben részesült élte folyamán. Meleg szavakkal jellemezte a korán elhunytat, kiemelve benne a gyöngéd fiut, testvért, hü barátot, lovagias férfit és törekvő hazafit, ki minden téren kiváló sikerrel lépett fel s mindenütt szerettetett, s most fájdalmat hagy maga után. Azt a nagy örökséget, mit édes anyja hagyott rá, a Toldy nevet, hün megőrzé a nemzetnek, tisztaságában és értékében. Nyilvános pályáját a szónok, a koporsóhoz fordulva, e szavakkal jellemzé: „két anya siratja őt: a szülő, ki éltet adott s a haza kinek ő szentelte életét." Fájdalmas visszhangot keltett a szónok azon mondata a hallgatók lelkében, hogy a magyar dráma muzsája a költőkben szerencsétlen, legtöbb nagy tehetséget olyan ifjan kell elvesztenie; mint Toldy Istvánt is. A menet ezután ismét megindult a kerepesi uton a temető felé. A népszinház előtt — hol a szinházi személyzet legnagyobb része összecsoportosult, hogy a drága halottnak megadja a végső tiszteletet — a lelkészek rövid ima után beszentelték a koporsót, mire Lukácsy Sándor mondott gyászbeszédet: mely után a népszinház énekkara — Kápolnai, Tamási, Vidor, Balogh és Veres, valamint több vidéki szinész csatlakozott ahhoz — rázendité a gyászdalt. Künn a temetőben Komócsy Józsefnek jutott a feladat, hogy a Toldy Istvánhoz intézett utolsó szózatot elmondja. Röviden beszélt, s e szép szavakkal zárta beszédét: „Legyen könnyebb neki a föld, mint nekünk a fájdalom elviselése." Toldy István koszorus atyja mellett, vele egy sirban nyugszik.

— **A szini kongresszus** kedden nyilt meg Budapesten. Az első ülést jóformán csak az alakulás vette igénybe. Elnökké Ribáry József, alelnökké Feleki Miklós, jegyzőkké Rónaszéki Gusztáv és Lászi Vilmos választattak meg, majd az inditványvizsgáló bizottság választatott meg; amire, tekintve a furcsábbnál furcsább inditványokat, melyek beterjesztetni szoktak, szükség is van. Azután a központi bizottság egy harmada sorsoltatott ki s csak azután került a sor a napirendre. Felolvastatott a központi igazgatótanács jelentése eddigi működéséről. A kongresszus nagy elismeréssel fogadta a központi igazgatótanács azon törekvését, melylyel a német szinészetet, ahonnét csak lehetett, kiküszöbölni iparkodott. A jelentésből kitünik, hogy a szinészegy sületnek jelenleg 969 tagja van, s hogy tagsági dijakból 605 frt gyült be, s hátralékban van 1247 frt. A délelőtti ülés a nyugdijintézet és segélyegylet költségvetésének megbirálásával megbizott választmány megválasztásával ért véget. A délutáni ülésen az inditványokra került a sor. Szeles József a kerületi beosztás eltörlése mellett emelt szót. Ecsetelte a szinészek állapotát, a mióta ez a rendszer behozva van. Inditványát 27 tag irta alá. A kerületi rendszer mellett Miklóssy Gyula, Feleki Miklós Bödi s mások szólottak s a kérdés le napon eldöntetlenül maradt.

— **A bécsi** technikusok kedélyhangulatát a két napi ünnep s az előadásokban ez alatt tartott szünet, korántsem csilapitotta le. Elhatározták a tüntetés tovább folytatását. Akadnak azonban köztök „mérsékeltek is, kik a mellett működnek, hogy a dolgok visszatérjenek a rendes kerékvágásba. Ezek közül 50-en csöndesitő felhivást függesztettek ki a fekete táblán, de a nem mérsékeltek rögtön letépték azt. Kornhuber rector, az utóbbi napok eseményei következtében megbetegedett. A miniszteri leirat értelmében, melyről már szóltunk, kedden valamennyi tanteremben megkezdendők voltak az előadások. Az előadások mindenütt meg is tartattak s azokon a tanulók nagy számmal jelentek meg. Pierre előadásán délben szintén botrány nélkül jelentek meg. Az udvaron nem volt csoportosulás s a „mérsékeltek" felhivását mind többen irják alá.

— **Eltévedt** koporsó. Egyik vasutunkon a napokban két koporsót tettek fel, mind a kettőben egy-egy hulla volt. Az egyik koporsóban nyugodta örök álmát valami felsővidéki birtokos. Amint ez a koporsó rendeltetési helyére ért, maga a püspök szentelte be s rábizták a tót szolgaszemélyzetre, hogy szállitsák a sirboltba. A babonás tótok előbb meg akarták nézni urokat s midőn kivánságukra a koporsót fölbontották, ebben egy nő feküdt . . . A tévedés okozója a halottkém volt, ki a hullákat becsomagolta.

— **A bánat is nyujt gyönyört.** Konstantinápolyban egy társaságban egy orvos azt erősité, hogy a bánat is nyujt az embernek gyönyört. „Nekem mondja ezt ön, — szólt egy fiatal gyászos nő, — ki gyermekem elvesztése óta minden éjet könyek közt töltök?! — „Igen, válaszolá az orvos és bebizonyithatom állitásomat. Képzelje ön, hogy homlokát ujjaimmal érintve, meg tudom tenni, hogy önnek gyermeke soha többé eszébe nem jut. Tegyünk csak kisérletet. . . ." — „Ne, ne az istenért!" — kiálta föl a nő, — mi örömöm maradna az életben, ha még rá se emlékezhetném többé?!"

CSARNOK.

A PÁRISI ÉLETBŐL.

—

A három virágcsokor.

— Rajz. —

Irta:

JULES JAMIN.

Nem messze, azon sötét folyosótól, mely a Theatre-Francais szinterére vezet, egy óriási oszlop mögött a kötőmeg alá mintegy elrejtőzve, mint ibolya a zöld lombok alá, áll a Prevost asszony boltja, vagy jobban mondva kis virágos kertje.

Örökkön zöldelő kis kertecske ez; nem féli sem a tél fagyát, sem a nyár égető hevét, sem port, sem zivatart.

Örök tavasz virit e tömör oszlopzat alatt

E jól megvédett árnyas helyen, jobban találják magokat, mint bárhol a minden idénybeli rózsák, a halvány anemonek szerény ibolyák, büszke kameliák, illatos szekfűk, a már közönségessé vált dalia.

E négy lábnyi négyszögre a párisi Flora minden reggel kiosztja kincseinek bőségszarját a narancs virágon elkezdve, mely királynők homlokát disziti, egész az egyszerü boglárkáig.

Az ifju nő soha nem megy el igénytelen virágos kert mellett, anélkül, hogy sohajtva vissza ne emlékezzék az első virágra, melyet keblére tűzött.

Itt fakadtak naponta Párizs ifju ártatlan szenvedélyei.

Prevost asszony e kis boltja, kész idylleket epedő vágyakat, édesen szóló költészetet rejt magába; minden időben felirva találhatja az ember azok történetét, a virágok illatozó kelyhébe, azon egyetlen szerelmi levélke lapjára, melyet a nő mindig elfogad, még férje jelenlétében is. Szükségből Prevost asszonynál tán még az egyetemes világnyelv is, mely után a tudósok annyit kutatnak, fellelhető volna.

Egy napon, a boltban időzvén, egy magos, mintegy negyven éves férfit láttam belépni, élénk arczszinnel, feszélyezett dandy kinézéssel ki, hogy dandy lehessen, kéntelen volt időkorát meghazudtolni, ugyannyira, hogy meglehetősen ügyetlenül viselte álhaját, szük kesztyüit, s vékony botját; különben elég választékos külsejü volt, vidéken lakó párisi létére, mert hogy az meglátszott rajta.

— Egy virágcsokrot fog küldeni, szólt köszönés nélkül belépve, Melcy asszonyhoz X. utcza, S. palota s ezzel nyers mozdulattal oda dobott Prevost asszony elé az asztalra két öt frankos darabot.

Prevost-né szóttan kisérte ez embert szemeivel mig el nem tünt a Palais Royal belsejébe s ekkor felém fordulva igy szólt:

— Majd adok én neki pénzért virágot.

Ezzel a virágkosárban esetleg ott heverő két pézsma és piros georgina csokrot összekötött egybe s közepébe még egy óriási csókros tubarózsa szálat tett.

— De, szóltam hozzá, kegyed azt akarja hogy azt a szegény delnőt szélhüdés érje?

— Meg akarom kiméln e nőt, feltlemadáme Prevost, egy önhitt s szemtelen bolond, tolakodástól.

Legyen nyugodt ön, ha e nőnek van csak egy parányi, nem mondom szive, de idegzete, ki dobja az ablakon e virágcsokrot s küldője előtt ajtót zár.

Minő vad gondolat! Melcy asszonyt venni üldözőbe, azt a halvány, légies kisasszonykát, ki oly kedves csinos!

— Vigye el e virágcsokrot Melcy asszonyhoz, szólt egy bizományoshoz ezen urnak névjegyével együtt. (Az ur ott hagyta volt névjegyét.)

S a bizományos eltávozott, két kézzel fogva a virágcsokrot.

A névjegyet beszurta a tubarózsa közepébe; a névjegyen ott állott azon ur neve, édes betükkel, a név felett kétes jellegü grófi vagy báró korona diszelgett.

— Az ostoba! szólt Prévostné.

A szó még ajkain lebegett, midőn egy vaskos fiatal ember körülbelől huszankilencz éves lépett be a boltba.

E kövér uri embernek meglehetős eszes tekintete volt, de különben az egész egyén oly durva kinézésü, hogy a tekintet is bele olvadt e széles arcz idomtalanságába.

Ez ur különben láthatólag jobb neveléssel birt, mint az előbbi, sokkal jobb valami volt a vidéken lakó párizsinál, ez vidéki származásu párizsi lakós volt.

A nagy városban élve folyton felfogta annak lényegéből ha nem is a finom elegantiát, s a vonzó bájt, de legalább a fesztelen fel nem vevést s élénk szellemét.

— Asszonyom, szolitá meg Prevostnét, lesze oly szives, ma estére csinos virágcsokrot küldeni Melcy asszonynak?

S azzal eltávozott ez is.

— Már ennek, mondá a virágárusnő, sem rosszát, sem javát nem akarom; Melcy asszony kapni fog tőle egy közönséges virágcsokrot, minő akárkinek lehet, pár szép verbinát teszek s még nehány illat nélküli virágot; elviheti kezében, vagy akár övébe tüzheti, mint neki tetszeni fog.

E férfi, ki most távozott nem üresfejü bivalkodó, sem nem ostoba. meglehet rosszul tesz, hogy e hölgynek virágot hüld, ki bizonnyal nem kivánja ezt tőle, azonban nem avatkozom szinügyeibe, hadd igazitsa s pártfogolja azt önnön maga!

Prevostné ugy tett a mint mondta, Melcy asszony számára tehát elkészült a második csokor is, kevésbé terjedelmes, kevésbé illatozó, és sokkal kevésbé nevetséges, mint az első.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árak.

A heti vásár helye és napja		Egy hectoliter (=70 kupa) tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török buza	100 kilo széna	szalma	1 köb méter tüzifa	1 kilo marhahus
		árakrajczárokban									
Beszterczе		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dées		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Gy.-Szt.-Miklós	nov. 25	900	800	600	500	250	600	170	30	—	44
Kolozsvár	nov. 27	940	—	550	—	300	470	220	160	350	—
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Szeben	nov. 28	850	770	550	460	310	460	180	100	350	46
S.-Szt.-György	nov. 24	920	900	510	440	270	500	280	150	400	42
Szamosujvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szászrégen	nov. 27	825	600	625	—	250	412	140	60	260	36
Sz.-Udvarhely	oct. 25	850	650	450	—	275	425	200	40	220	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Távirati tudósitás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről decz. 10-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	tól kr	ig frt	ig kr
Buza	bánsági	13	85	14	40
	tiszavidéki	—	—	—	—
	pestvidéki	14	—	14	60
	fehérmegyei	13	85	14	15
	bácskai	—	—	—	—
Rozs	magyar	9	85	10	—
Árpa	takarmány	7	40	7	65
	maláta	8	25	10	75
Zab	magyar	7	30	7	60
Tengeri	bánsági	7	80	7	60
	másnemü	7	80	7	70
Repcze	káposzta	—	—	—	—
	bánsági		—	—	—
Köles	magyar	7	75	8	—
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitandó	14	95	15	—
"	Szept.—Oktre szállitan.	—	—	—	—
rozs	tavaszra szállitandó	—	—	—	—
teng.	Májusra—junira szállit.	8	95	9	—
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	—	—	—	—
"	bánsági Jul. Aug. szállit.	—	—	—	—
Szesz (ny.)	100 liter százalékként.	35	½	36	½

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1879 deczember 7.

Magyar aranyjáradék	95.80
Magyar vasuti kölcsön	113.50-
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	74.25
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	85.50
Magyar kel. vasuti államkötv., 1876. évi	77.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	110.75
Magyar szőlődézsma váltsági kötvény	88.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	86.50
Magyar földtehermentesitési kötvény záradékkal	87.25
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	85.50
Temes-bánáti földteherm. kötv. záradékkal	85.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	85.25
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötv.	—.—
Osztrák járadék papirban	68.70
Osztrák járadék ezüstben	70.50
Osztrák járadék aranyban	81.—
1860-iki államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészvény	844.—
Osztrák hitelintézet-részvény	263.—
Magyar hitelbank-részvény	280.—
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	551.—
20 frankos arany	9.—
Német birodalmi márka	57.—
London (3 havi váltókért)	116.50

LEGOUV'E

5 felvonásos drámája.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 66-ik szám.

Kolozsvártt, csütörtök, 1879. decz. 11-én.

LECUVREUR ADRIENNE.

5 felvonás. Francziából forditotta: Egressy B.

Napi helyárak: Közép áholy 5 frt. Alsó páholy 4. frt. Felső páholy 3 frt. Emeleti erkélyülés 1 frt 50 kr. Földszinti támlásszék 1 frt. Földszinti erkélyülés 1 frt. Földszinti zártszék 80 kr. Másodemeleti zártszék 60 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Karzati ülőhely 40 kr Karzati állóhely 20 kr.

Jegyek válthatók d. e. 9 órától déli 1 óráig d. u. 4 órától 6 óráig a nemzeti szinháznál.

Kezdete 7 órakor, vége 10-ed félkor.

Legközelebbi ujdonság:

Rosenkranz és Güldenstern.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

MEGJELENT

és Stein Jànos erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

ERDÉLYI NAGYOBB KÉPES NAPTÁR

1880-ik szökő évre.

TIZEDIK ÉVFOLYAM.

Hiteles tiszti czimtárral ellátva.

Ára 60 kr, postán küldve 65 kr, hogy ha a pénz postautalványba beküldetik.

A dus tartalmu naptárrészen kivül a tiszti czimtár tartalma következő: A felelős m. k. kormány, m. k. állami számvevőszék, m. k. curia, m.-vásárhelyi kir. itélő tábla, a királyhágón inneni kir törvényszékek és járásbiróságok, m. k. bányaigazgatóság és m. k. jószágigazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság az alantas adó- vám- és illetékkiszabási hivatalokkal, az erdélyi m. kir. postaigazgatósági kerület postahivatalai és postamestereivel, a kolozsvári m. k. távirdai kerület fő- és mellék állomásaival, m. k. katasteri és m. k. épitészeti hivatalok, m. k. közjegyzők, ügyvédi kamarák, a királyhágón inneni megyék, szabad királyi- és mezővárosok közigazgatási tiszti czimtára, a kolozsvári m. k. tudomány-egyetem, kolozsmonostori gazdasági tanintézet, a Kolozsvárt létező gyógyintézetek, orvosok, sebészek és gyógyszerészek, valamint a kolozsvári ügyvédi kamara helyt lakó tagjainak névsora. Befejezésül a „Kolozsvári Kalauz" közli a helyt létező tudományos intézetek, hatóságok, olvasó és tórsalgó egyletek, pénzintézetek helyiségeit megnevezve.

UGYANOTT

megjelent és kapható:

IRODAI FALI NAPTAR

1880. évre.

Katholikus és prótestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyeg- és illetéktáblákkal s a királyhágón inneni rész (Erdély) közigazgatási uj felosztásának táblázatával.

Ara 30 krajczár; a pénz előre beküldése mellett postán küldve 32 kr.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

192. — 1879. (452) (1—1)

kgy. sz.

Hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy Zilah város tulajdonát képező pálinka s más ilynemü szeszes italok kisebb mértékbeni árulhatási joga 6000 frt. kikiáltási ár mellett **f. év jannár 4-kén d. e. 10 órakor**, közárverésen 3 egymásután következő évre, haszonbérbe adatik.

A bérleti idő kezdetét veszi 1880. év március 1-ére viradó éjjeli 12 órakor, s tart 1883. év február-hó utolsó napjának éjjeli 12 órájáig.

Az árverelni szándékozók a feltételeket, a tanácsi irodában bár mikor megtekinthetik.

Zilah város képviselő testületének 1879. december-hó 4-kén tartott közgyüléséből.

SERES KÁROLY, elnök. BALOGH JÓZSEF, jegyző.

Sz. **8535.** — 1879. (447) (2—3)

Pályázat.

Háromszékmegye Miklósvári járásában, lemondás folytán megüresedett járás orvosi állomásnak választás útján leendő betöltésére Nagy-Ajta község székhelylyel évi 500 forint fizetéssel, ezennel pályázat hirdettetik.

Teendöit a megye szabályrendelete és az 1876-dik évi XIV. t. cz. szabályozza.

Pályázók felhivatnak, mikép orvostudori képesittetésökről és ezen minőségben szerzett gyakorlatukról szóló folyamodványaikat Háromszékmegye alispánjához czimezve, —

jövő 1880-ik év január-hó 16-ig nyujtsák be,

megjegyeztetik, hogy ezen állomás előlegesen a pályázók közül a pályázati idő leteltével, a rendes választás megtartásáig helyettesités által be fog töltetni.

S.-Szent-Györgyön, 1879 deczember-hó 6-kán

alispán helyett:
HORVÁTH LÁSZLÓ, főjegyző.

Sz. **14,224.** — 1879. (448) (2—2)

Pályázat.

Kolozsmegye alsó-kerületében **Mocs** központtal rendszeresitett, s évi **300 frttal javadalmazott állatorvosi állomásra** pályázat nyittatik.

Pályázni kivánók ezen állomás betöltése iránti képességüket és nyelvismeretüket kitüntető okmányokkal felszerelendő pályázati kérésüket, **főispán méltóságos Eszterházy Kálmán urhoz cziwezve**

folyó hó 15-ig beadhatják.

Kolozsmegye alispánjától.

Kolozsvártt, 1879 december 8-kán.

GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

---

(453) **Árjegyzék** (1—5)

Korcsolyákról

Csapó Sándor

Nagy árutárlatából Kolozsvárt.

1 Pr fa korcsolya szijjakkal . . 1 frt 50 kr., 1 frt 80 kr.
1 „ aczél korcsolya „
és sarok csavarral . . . . 3 frt 30 kr., 3 frt 80 kr.

1 Pr. valódi amerikai Halifax 7 frt.

1 „ utánzott német készitmény Halifax . . 4 frt 50 kr.

Vidéki megrendeléseket azonnal teljesitek.

---

(433) **A** (3—3)

brassói általános nyugdíj-intézet,

mely 1844-ben alakult,

s az 1878 évi zárszámla szerint jelzálogilag biztositott

1.177,862 frt 42 kr. osztr. ért.

tőkével bir,

mely az összes tagok kizáró tulajdona,

mindenkinek élethosszú, évenként növekedő nyugdíjt biztosit, alapszabályai értelmében s belépésre bi fel.

Sokan vannak, a kik dúsan aratják, a mit gondos szeretet vetett el számukra; — sokak, a kiknek egyetlen reménysugara még csak a brassói nyugdíj-intézet, a kik jobb időkben létesitettek egy gazdag intézményt, mikor még senki sem sejthette a sorsot, — mely ma őket a legnagyobb nélkülözések ellen megóvja; s hány esetben nem óvhatták volna meg a legnagyobb nyomortól vagyoni állásukhoz mért intézmény által sok családban a szülők gyermekeiket!

Szülők, a kik szivőken hordozzák gyermekeik jólétét, — férjek, a kik nem közönyösek nejeik egykori sorsa iránt, — végre mindenki, a ki komolyan gondol a bizonytalan jövőre, siessenek s vagyoni állásuknak megfelelőleg lépjenek a brassói nyugdíj-intézet tagjai sorába.

A lefolyt 34 év alatt **588,578 frt és 17 kr.** fizettetett ki a tagoknak nyugdíj czimen.

Új berendezéseket és évi járulékokat elfogad, s óhajtott felvilágositásokat szóval, vagy irásban nyújt a brassói nyugdíj-intézet igazgatósága Brassóban és ennek vidéki ügynökei és felügyelői.

Brassó, november-hó 1879.

A brassói általános nyugdíj-intézet igazgatósága.

NB. **Azon t. cz. tagok, a kik idei járul ékaikkal még hátrálékban vannak, kéretnek, hogy azok befizetésével annál inkább siessenek, mert a fizetés elmulasztása esetén az alapszabályok 19-dik §-ának hátrányos következményei fognának érvénybe lépni.**

Kolozsvári képviselő Reményik L. és fiai.

Hasznos, gyakorlati és olcsó

Karácsonyi ajándékul

Wheler és Wilson rendszer szerinti

varrógépek,

szabad göngygyel a segesvári indóháztól bérmentesen à 30 frt., 35 frt., 42 frt., 43 frt 50., 50 frt. — a kiállításhoz képest, szoliditás és tartósságért kezesség mellett ajánl

TEUTSCH J. B., Segesvártt.

(450) (1—6)

Karácsonyi ajándékokra legnagyobb választék

uj szállitmány!

ORELLI HUGÓ

női és férfi divatraktárában

Kolozsvárt, főtér, 17 szám.

LEGUJABBAN MEGÉRKEZTEK:

Nagy mennyiségü **ruhaszövetek, vadmohlok, butorkelmek, ágyteritők, sárszoknyák, női ingek** és **háló réklik, lábbelik, muffok, essőernyők** s minden e szakmába vágó czikkek.

Gyári raktár.

Női felöltők, mindennemü Barchetek, fekete Ternók és Miederekből.

Karácsonyi különlegességek.

Párizsi finum **meleg kendők, selyem eschárpok, nyakkendők, Turquestán bársonyok, mangett** és **gallérok, szalagok, kesztyük, szőnyegek, hárászkendők** sat.

Kèsz női Ruha Raktár.

Kivánatra: 24 óra alatt műtermemben

bárminő elegáns ruha feltünő **olcsó árban** felelősség mellett elkészittetik.

A n. érd. t. cz. közönség becses látogatását

tisztelettel kéri:

(451) (1—*) **A FENNEBBI.**

Capsules de Matico de Grimault & Cie Pharmaciens à Páris.

Matico-készitmények

Grimault és társa párisi gyógyszerészektől.

Ezen gyógyszerek legbiztosabb sikert nyújtanak a takár s mindennemü idült és időnkénti nyálkás kifolyás gyógykezelésénél; következő alakban léteznek: (432) (2—20)

1. **Matico befecskendő** Grimault és társától, mely husz év óta legnépszerübb gyógyszernek tekinthető a legmakacsabb nyálkás folyások ellen.
2. **Matico-millyék** Grimault és társától, melyeket a gyomor megterhelése nélkül élvezhetni, mert a gabnatápanyag-lemez csak a végbélbe jutáskor olvad fel.

Főraktár **Bécsben:** Nagyban szállitásra Raabe Brunónál, Bäckerstrasse 1. Röder Fülöpnél, Wienstrasse 15.— Főraktár: Magyarországra nézve **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.— **Kolozsvártt: Wolff J.** és **Dr. Hintz Gy.** gyógyszerész uraknál.

ÜZLETMEGSZÜNTETÉS!

Ez év végével Kolozsvártt a főtéren lévő

divat-szövet

kereskedésemmel

VÉGLEGESEN FELHAGYNI,

azt egészben kiárusitani és igy megszüntetni szándékozván, tisztelettel felkérem mindazokat, a kik még tartozásaikat be nem fizették, azt legkésöbb **ez év végeig befizessék**, hogy a reám nézve nagyon kellemetlen kényszerüség kikerülve legyen, azt per utján felhajtani.

Egyszersmint tisztelettel tudatom, hogy a még meglevő árakészletemet a lehető legolcsóbb árban, nagyobb részben még a beszerzési áron is sokkal alább eladni elhatároztam, hogy igy mentől előbb kiárusitva legyen. (426) (4—10)

Teljes tisztelettel:

Voith József,

ezelőtt TAMÁSI TESTVÉREK.

Kölcsönkönyvtári hirdetmény.

A költészet és való kellő egyensulya alkotja a megelégedésen alapuló életet, miért is igaz barátunknak kell tartanunk egy-egyj ó könyvet, mely a mindennapi élet teendőinek bevégzése után a költészet birodalmába vezet bennünket, hogy ott kipihenvén fáradalmainkat, új erőt gyüjtsünk hivatásunk teendőihez; ennélfogva a küszöbön jelentkező hosszu téli estékre olcsó és kellemes időtöltés nyujthatása tekintetéből van szerencsém a **magyar, német** és **franczia** irodalom újabb és régibb terményeiből több mint **30,000** kötetet tartalmazó

könyvtáramat

a t. cz. közönség rendelkezésére ajánlani.

A könyvtárnak **Kolozsvárt** bel-középutcza 1-ső sz. a. levő helyisége naponta reggel 8 órától 12-ig, s délután 3-tól 6-ig, vasár- és ünnepnapokon pedig reggel 8-tól 10 óráig áll nyitva, s igy a már kiolvasott könyvek ezen jelzett idő alatt tetszés szerint kicserélhetők. (431) (3—10)

Előfizetési árak:

	1 hóra	1/2 évre	1 évre	
1 kötetre	— frt 60 kr.	2 frt 50 kr.	4 frt.	2 frt.
2 kötetre	1 frt — kr.	5 frt — kr.	8 frt.	
5 kötetre	1 frt 50 kr.	7 frt — kr.	10 frt.	5 frt.
10 kötetre	2 frt — kr.	10 frt — kr.	16 frt.	10 frt.

MÁRCINKÉVICS MARCELL.

Poudre de Serail.

Blaha Luiza művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor vegytanilag tökéletesitve minden ártalmas szerektől mentes és oly kitünő tulajdonságokat központosit, hogy minden eddig a kü- és belföldön készitett porokat sokszorosan felülmulja; nagymérvü fehérjeaz arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arczunk és a testszinnek ifju és természetes szinezetet kölcsönöz, ugy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő hatásaiért **Blaha Luiza** asszonyság következő sorokkal **tüntette ki.**

Tisztelt Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerész urnak Budapesten.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált, valóban kitünő és nemében **páratlan,** mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni. Tisztelettel

Blaha Luiza.

Minden doboz **Poudre de Serail** a mellékelt bejegyzett védjegygyel van ellátva, 60 kr. és 1 frt. dobozokban, valódi minőségben csupán a feltalálónál **MÜLLER J. L., ezelőtt** Vadász Ferencz **özv. utóda** illatszerész a „Virágkirálynéhoz" **Budapest korona herczegutcza 2. szám kapható.** (430) (2—6)

---

(434) (2—5)

Bokros Ádám

Kolozsvártt,

Ajánlja **fűszer- és vaskereskedését**, különösen a Saisonnak megfelelő dúsan ellátott

Korcsolya Raktárát

még pedig:

Hálifax ára 4 frt 50 kr.

ugymind egyéb szijazott és szijnélküli fajtáit a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

A LEGOLCSÓBB

TŰZIFA

van **a gőzfavágónál** Kolozsvártt, a vasut mellett, a hol is

4 KÖBMETER EGY ÖLBE RAKVA

		Hasáb.	Kurtára felaprított
I-ső rendü	**bükkfa**	**12** frt — kr.	**13** frt **60** kr.
II-od „	**tölgy** és **bükkfa**	**11** frt **20** kr.	**12** frt **60** kr.
III-ad „	**hántott fa** és más	**9** frt **60** kr.	

a házhoz szállitva árultatik.

A valódi 4 köbméteres ölek és ezeknek tömött rakásáról saját raktári helyiségemben meggyőződést szerezhetni. Ha pedig a t. vevő azt kivánja, hogy **a fa lakásán** is ölbe rakassék, akkor ölenként még **25 kr.** felülfizetendő.

Megrendelések elfogadtatnak Vogel Károly ur üzletében, valamint **lakásomon: fapiacz-sor 2. számu háznál.** (347) (11—*)

SZENTJÁNOSI FERENCZ.

Alapos és gyors segitség minden gyomor- és altesti bajban szenvedőknek!

Az egészség fentartása legnagyobb részt a nedvek és vérnek tisztitása és tisztántartása, valamint a jó emésztésben rejlik.— Ezen czél elérésére a legjobb és leghathatósb szer

Dr. Rósa életbalzsama.

Dr. Rósa életbalzsama mindezen kivánatoknak a legtökéletesebben megfelel; ez az összes emésztési szervek munkásságát éleszti, egészséges és tiszta vért alkot és a testnek az elöbbi erejét és egészségét viszszaadja.— Minden emésztési bajok, névszerint: **étvágyhiány, savanyu felböfögés, felpuffadás. hányás, gyomorgörcs, benyálkásodás, aranyer, a gyomor étkekkel való megterhelése** stb. ellen a legbiztosb és legjobbnak talált háziszer, mely magának a legrövidebb idö alatt kitünő hatása miatt általános elterjedést szerzett.

Egy nagy üveg 1 frt. Félüveg 50 kr.

Sok száz elismerő levél megtekintésre készen áll. Ez **életbalzsam** bérmentes megkeresések következtében utánvétel mellett mindentelé széthküldetik.

Fragner B. urnak, Prága. Tiz év óta gyomorbajban szenvedtem, mely étvágyomat és álmomat elrablá s igen sok fájdalmat okoza, elhatároztam magamat az ön **Dr. Rósa-féle életbalzsamának** használására, melynek hatása nálam annyira kitünőnek bizonyult, hogy most teljesen jól érzem magamat, jóizüen eszem és alszom, melyért önnek köszönetemet nyilvánitom. Egyszersmind felkérem mellékelt 10 forintért számomra ismét — Dr Rósa-féle életbalzsamából nagy palaczkokat küldeni.—

Rosenberg Chaim,
Galatz (Romania) Márcz. 7. 1878. ruhakereskedő.

Mélyen tisztelt Fragner ur!

Kérem szépen mellékelt 18 márkért ismételten Dr. Rósa-féle életbalzsamot küldeni. E balzsam kitünő gyógyszer étvágy tanuság, elsovinyodás és álmatlan éjek ellen. Egyének kikről orvosok lemondtak ez életbalzsam használata után megegészségesedtek és megerösödtek.— Postafordultávali szives elintézést várva vagyok alázatos szolgája. Stolczenberg H.

Loos-Heinersdorf, Müncheberg mellett aug. 14. 1875.

Figyelmeztetésül. Kellemetlen félreértések kikerülése tekintetéből kérem a t. közönséget, **mindig Fragner gyógytárából került Dr. Rósa-féle életbalzsamot kérni,** mert tapasztalatom szerint némely helyen csak egyszerüen életbalzsamot árusitanak el, mely a **Dr. Rósa-féle balzsamhoz** képest csak hatálytalan keverék.

A valódi Dr. Rósa-féle életbalzsam egyedül a főraktárból **Fragner B.** gyógytárából (Prága, 205—3.) kapható.

Budapesten: Török József gyógyszerésznél.
Kolozsvárt egyedüli raktár: **Wolff János** gyógyszerésznél.
Tordán: Gyógyszerész **Wolff Gábor** és **fiánál.**
Raktárak a birodalom majd minden gyógytárában, valamint Ausztria minden füszerkereskedésében vannak.

Minden gyógyszerész és kereskedő urak, kik Dr. Rósa életbalzsamából raktárt tartani óhajtanak, sziveskedjenek a fennirt **főraktárhoz** Prágába fordulni. (123) (15—18)

DR. RÓSA ÉLETBALZSAMA.

DR. RÓSA ÉLETBALZSAMA.

Chiococa-liqueur.

(75) (Liquor Chiococae fortificans), (22—25)

legbiztosabb és legjobb **szer** a gyengült **férfierő** gyökeres és gyors

élesztésére és szilárditására,

füszeres édes ize nézve felülmúlja a legfinomabb liqueuröket, nem csak az idegek élesztésére, emelésére és szilárditására, az erek és ruganyosságuk erösitésére szolgál, hanem gyomorerösitő, az emésztést elösegitő, étvágyat gerjesztő, kitünőnek bizonyult erösitő ital és fiditő gyógyhatásában meglepő mindenkire nézve, a ki

testgyengeségben szenved.

Ára egy eredeti palaczknak pontos használati utasitással hat nyelven 3 forint. Göngy **20** krajczár.

Fő-szállitótelep: Chiodi D. C. gyógyszertára a „Védangyalhoz" Bécs, Währing Herrengasse 26 (a hova minden irásbeli megrendelés intézendő).

Fióktelep: Weis József gyógyszerésznél a „Szerecsenhez," I. Tuchlauben.

Pesten: Török József gyógyszerésznél.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. főtanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.